

مقدمه:

سرطان بیماری است که سلولها بدن را درگیر می‌کند. در حالت نرمال سلولهای بدن به طور منظم رشد می‌کنند و تقسیم می‌شوند و به بدن اجازه رشد و بهبود سریع زخم را می‌دهند. گاهی بعضی سلولها به طور غیر نرمال رشد می‌کنند و تشکیل یک غده یا توده را می‌دهند. تومورهای یا خوش خیم هستند یا بدخیم. تومورهای بدخیم می‌توانند به نقاط دیگر بدن نیز منتقل شوند و آن اندامها را نیز درگیر بدن نیز منتقل شوند و آن اندامها را نیز درگیر کنند.

دهانه رحم سوراخ تنگی در پایین ترین قسمت رحم است که مهبل یا واژن باز می‌شود که گاهی گردن رحم نیز نامیده می‌شود. رحم نیز جایی است که جنین در آن رشد می‌کند. دهانه رحم کارهای زیادی را انجام می‌دهد. اول اینکه باعث تولید ترشحاتی می‌شوند که مهبل را مرطوب و لیز می‌کند و موکوسی را تولید می‌کند که به حرکت اسپرم و ورود آن به رحم و در نتیجه بارداری کمک می‌کند. همچنین در صورت ایجاد حاملگی منجر به حفظ کودک در داخل رحم می‌شود. و در هنگام زایمان نیز باز می‌شود و باعث تولد کودک می‌شود. سرطان دهانه رحم یکی از شایعترین سرطان های دستگاه تناسلی زنانه است که ۸۰ درصد این نوع سرطان ها در سنین ۳۵-۵۵ سالگی اتفاق می‌افتد.

علل و عوامل:

سرطان دهانه رحم به وسیله نوعی عفونت به نام ویروس پاپیلوما (عامل زگیل) ایجاد می‌شود. در اغلب موارد سیستم ایمنی بدن این ویروس را ظرف ۱-۲ سال محدود می‌کند. اما در بعضی از زنان این عفونت ادامه می‌یابد و باعث تغییر در سلولهای دهانه رحم می‌شود و بعد از چند سال منجر به سرطان دهانه رحم می‌شود. زنان در معرض خطر شامل:

- عدم انجام به موقع و مرتب تست پاپ اسمیر . اکثر مبتلایان به این نوع سرطان در ۵ سال گذشته تست پاپ اسمیر انجام نداده اند.
- روابط جنسی در زنان در سنین پایین
- سیگار کشیدن
- مصرف قرصهای ضد بارداری یا استفاده از آیو دی
- ابتلای بستگان درجه یک به این بیماری باعث افزایش احتمال ابتلا در سایر افراد خانواده به میزان ۳-۲ برابر می‌شود.
- داشتن مقاومت با مردی که ختنه نشده است.
- داشتن چندین شریک جنسی
- زنائی که شوهر انشان چندین شریک جنسی دارند.
- ابتلا به سایر بیماری‌های مقاربتی مانند تبخال دستگاه تناسلی
- ضعف سیستم ایمنی مثل بیماری که داروهای سرکوب کننده سیستم ایمنی مصرف می‌کنند یا به ایدز مبتلا هستند.
- پایین بودن سطح اجتماعی – اقتصادی

علائم و نشانه ها:

بدخیمی دهانه رحم در مراحل ابتدائی بدون علامت است و معمولاً در پاپ اسمیر کشف می‌شود به همین دلیل است که پاپ اسمیر برای همه خانها پس از شروع فعالیت جنسی توصیه می‌شود.

وجود علائم بالینی زیر در یک خانم در سنین باروری می‌تواند هشدار دال بر مراحل پیشرفته سرطان دهانه رحم باشد.

- خونریزی نامنظم بین سیکلهای قاعدگی به صورت لکه بینی، ترشح آغشته به خون، خونریزی خفیف و ظهور خون پس از ادرار کردن
- خونریزی بعد از نزدیکی و درد در خلال مقاربت
- درد لگنی و ترشح خونی بدبو
- کاهش وزن، کم خونی، ورم در اندامها
- آبکی شدن و افزایش ترشحات ناحیه تناسلی
- خونریزی تناسلی بعد از یائسگی
- طولانی شدن دوره‌های قاعدگی با خونریزی بیشتر

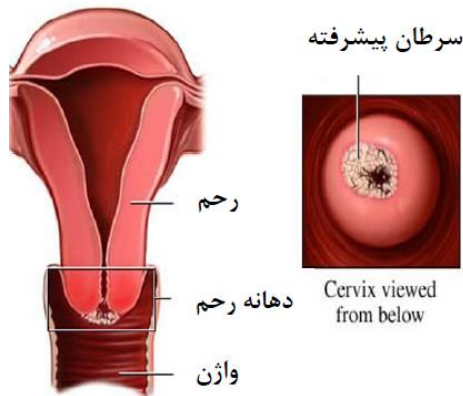
تشخیص

معاینه لگن و پاپ اسمیر بهترین راه تشخیص هستند.

پاپ اسمیر یک تست غربالگری است که تغییرات سلولی در ناحیه رحم را سریع تشخیص می‌دهد. این آزمایش به تشخیص بموقع و در نتیجه درمان مناسب و موفقیت آمیز سرطان دهانه رحم کمک می‌کند.

پاپ اسمیر یک تست ساده و سریعی است که ۳ سال بعد از شروع مقاربت جنسی کلیه خانمهایی که مقاربت جنسی دارند و یا رحم آنها برداشته نشده است به صورت مرتب هر سال بایستی انجام شود که قسمتی از ترشحات دهانه رحم (سلولهای دهانه رحم) برداشته شده و روی یک اسلاید شیشه‌ای کشیده می‌شود و مورد آزمایش قرار می‌گیرد. در صورتی که در سه سال متوالی نتیجه پاپ اسمیر طبیعی باشد، توالی زمانی انجام پاپ اسمیر به هر سه سال یکبار تغییر می‌یابد. در صورتی که نتیجه پاپ اسمیر غیر طبیعی باشد پزشک ممکن است از وسیله مخصوصی به اسم کولپوسکوپ برای معاینه دقیق‌تر دهانه رحم استفاده کند (در صورت لزوم نمونه برداری انجام می‌شود).

سرطان دهانه رحم

تهیه و تنظیم:

محسن خسروآبادی

عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی

فاطمه گلستانی (سوپروایزر آموزش سلامت)

بیمارستان امام علی (ع) - بجنورد

بازنگری: تیر ۱۴۰۴

- ممکن است تا مدتی ترشحات خونی وجود داشته باشد.
- اگر خونریزی بعد از این زمان مجدد ایجاد شد به پزشک مراجعه شود.
- از بلند کردن اجسام، و رانندگی تا زمان دستور پزشک اجتناب کنید.
- عمل جراحی مانع انجام فعالیت جنسی نمی شود. شروع مجدد آنرا از پزشک خود سؤال کنید.
- ترشحات بد بوی واژن، خونریزی بسیار شدید از واژن، درد، التهاب و قرمزی در پا و بالا رفتن درجه حرارت باید گزارش داده شود.
- اگر تخمدانها برداشته شود دچار علائم یائسگی خواهید شد که شامل قطع قاعدگی و بروز حالت های گرگرفتگی می باشد لذا می بایست با دستور پزشک از داروهای هورمونی استفاده کنید.
- در صورت خشکی واژن یا میبیل می توانید از ژل استفاده کنید.

پیش آگهی:

در صورتی که تشخیص به موقع صورت گیرد و درمان آغاز شود، سرطان به خوبی قابل کنترل است اما در صورت عدم درمان، سرطان به نواحی اطراف مثل غدد لنفاوی و بافت های نزدیک به لگن منتشر می شود.

منابع:

- 1- Cervical cancer available on www.Nursingconsult.com, clinical reference system, 2008
- 2- American Cancer Society. Cancer Facts and Figures 2012. Atlanta, Ga
- 3- Sandra M. Manual nursing practice. (2010). 9th ed. Lippincott Williams & Wilkins
- 4- Smeltzer, S. and Bar, B. Brunner & Suddarth's Text book of Medical Surgical Nursing. (2010). 12th ed. Lippincott Williams & Wilkins

نکات مهم در انجام آزمایش پاپ اسمیر:

انجام پاپ اسمیر نباید حین قاعدگی باشد.

بهتر است این تست در فاصله روزهای ۱۸-۱۲ سیکل قاعدگی انجام شود.

حداقل ۴۸ ساعت قبل از انجام آزمایش پاپ اسمیر بیمار نبایستی از پمادهای واژینال استفاده کرده باشد. ۴۸ ساعت قبل از انجام آزمایش بایستی از نزدیکی کردن خوداری نماید.

مراحل سرطان دهانه رحم:

مرحله اول: سرطان فقط محدود به دهانه رحم است.

مرحله دوم: رحم به قسمتهای بالاتر دهانه رحم یعنی خود رحم منتقل شده است. اما از ناحیه لگن خارج نشده است.

مرحله سوم: سرطان به قسمتهای پایین تر دهانه رحم یعنی دیواره لگن انتقال می یابد بنابراین باعث انسداد جریان ادرار می شود و عروق لنفاوی لگن را درگیر می کند.

مرحله چهارم: سرطان به اندامهای دیگر داخل یا خارج لگن انتقال یافته است و مثانه، کبد، معقد و ریه را درگیر می کند.

درمان:

سرطان رحم به کمک عمل جراحی، پرتو درمانی، شیمی درمانی و یا ترکیبی از این سه روش درمان شود. که بستگی به مرحله سرطان، اندازه و محل سرطان، سن و شرایط کلی بیمار دارد. در عمل جراحی کل رحم به همراه دهانه رحم برداشته می شود. **بعد از عمل:**

- در صورت بروز التهاب، قرمزی و ترشح از بخیه ها به پزشک مراجعه شود.